EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kaheksas koda)

16. november 2010 *

Kohtuasjas C-76/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Krajský súd v Prešove (Slovakkia) 19. jaanuari 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. veebruaril 2010, menetluses

Pohotovosť s. r. o.

versus

Iveta Korčkovská,

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: kohtunik L. Bay Larsen kaheksanda koja esimehe ülesannetes, kohtunikud C. Toader (ettekandja) ja A. Prechal,

kohtujurist: N. Jääskinen,
kohtusekretär: A. Calot Escobar,

olles otsustanud lahendada asja põhistatud määrusega vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 104 lõike 3 esimesele lõigule,

olles ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on andnud järgmise

määruse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tuleb tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288), mida tuleb lugeda koos tarbijakrediidilepingute suhtes kohaldatavate liidu õigusnormidega.

2 See taotlus esitati Pohotovosť s. r. o. (edaspidi „Pohotovost'") ja I. Korčkovská vahelises kohtuvaidluses, mille ese on niisuguse vahekohtuotsuse täitmine, millega I. Korčkovskált mõisteti 20 000 Slovaki krooni (663,88 eurot) suuruse krediidi andmiseks poolte vahel sõlmitud krediidilepingu tingimuste alusel nimetatud äriühingu kasuks välja 48 820 Slovaki krooni (1 620,53 eurot) suurune summa ning viivised ja kulud.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

Direktiiv 87/102/EMÜ

3 Nõukogu 22. detsembri 1986. aasta direktiivi 87/102/EMÜ tarbijakrediiti käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (EÜT 1987, L 42, lk 48, ELT eriväljaanne 15/01, lk 326), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/7/EÜ (EÜT L 101, lk 17; ELT eriväljaanne 15/04, lk 36; edaspidi „direktiiv 87/102"), põhjendus 25 on sõnastatud järgmiselt:

„käesoleva direktiiviga teataval määral ühtlustatakse tarbijakrediiti käsitlevaid liikmesriikide õigusnorme ning luuakse teatav tarbijakaitse tase, kuid liikmesriike ei to-

hiks siiski takistada säilitamast või vastu võtmast rangemaid tarbijakaitsemeetmeid, asutamislepingust tulenevaid kohustusi nõuetekohaselt arvesse võttes;”

4 Direktiivi 87/102 artikkel 1 sätestab:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse krediidilepingute suhtes.

2. Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *tarbija* – füüsiline isik, kes käesolevas direktiivis käsitletud tehingutes toimib eesmärkidel, mida võib pidada tema majandus- või kutsetegevusest eraldi seisvateks;

b) *võlausaldaja* – füüsiline või juriidiline isik või selliste isikute rühm, kes annab krediiti oma kaubandus-, äri- või kutsetegevuse raames;

c) *krediidileping* – leping, millega võlausaldaja annab või lubab anda tarbijale krediiti tasumise edasilükkamise, laenu või muu samalaadse finantstehingu vormis.

[…]

d) *krediidi üldkulud tarbijale* – kõik kulud, kaasa arvatud intress ja muud maksud, mis tarbija peab krediidi eest tasuma;

e) *krediidi kulukuse aastamäär* – krediidi üldkulud tarbijale, mis on väljendatud antud krediidi kulukuse aastase määrana ning arvutatakse artikli 1a kohaselt."

5 Selle direktiivi artikkel 1a sätestab:

„1. a) krediidi kulukuse aastamäär, mis võrdub kõigi tulevaste või olemasolevate kohustuste (laenud, tagasimaksed ja maksed) aastase ajaldatud väärtusega, milles on omavahel kokku leppinud võlausaldaja ja laenuvõtja, arvutatakse II lisas ettenähtud matemaatilise valemi abil.

b) III lisas esitatakse neli arvutusmeetodit illustreerivat näidet.

2. Krediidi kulukuse aastamäära arvutamiseks määratakse kindlaks „krediidi üldkulud tarbijale", nagu on määratletud artikli 1 lõike 2 punktis d, välja arvatud järgmised kulud:

i) maksud, mis laenuvõtja maksab krediidilepinguga ettenähtud kohustuste täitmata jätmise korral;

[…]

iii) rahaliste vahendite ülekandekulud ja arvepidamise kulud, mis on seotud krediidi tagasimaksete, intressi ja muude maksude saamisega, välja arvatud juhul, kui tarbijal ei ole piisavalt valikuvõimalusi või kui need maksud on ebatavaliselt kõrged; seda sätet ei kohaldata siiski kulude suhtes, mis on seotud kõnealuste tagasimaksete või tasude kogumisega kas sularahas või mõnel muul viisil;

[…]

4. a. Krediidi kulukuse aastamäär arvutatakse krediidilepingu sõlmimise ajal, ilma et see piiraks artikli 3 reklaami ja eripakkumisi käsitlevate sätete kohaldamist.

b. Arvutamine toimub eeldusel, et krediidileping kehtib kokkulepitud aja ning et võlausaldaja ja tarbija täidavad oma kohustused kokkulepitud tingimuste kohaselt ning kindlaksmääratud tähtpäevadeks.

6. Kui krediidilepingud sisaldavad punkte, mis võimaldavad intressimäära ning krediidi kulukuse aastamääras sisalduvate muude kulude suuruse või taseme kõikumist, mida ei ole arvutamise ajal võimalik kindlaks määrata, eeldatakse krediidi kulukuse aastamäära arvutamisel, et intress ja muud maksud ei muutu ning kehtivad krediidilepingu lõpuni.

[…]”.

6 Direktiivi 87/102 artikkel 4 sätestab:

„1. Krediidilepingud sõlmitakse kirjalikult. Tarbija saab koopia kirjalikust lepingust.

2. Kirjalik leping sisaldab järgmist:

a) krediidi kulukuse aastamäär;

b) krediidi kulukuse aastamäära muutmise tingimused;

c) andmed maksete suuruse, arvu ja sageduse või tähtpäevade kohta, mis tarbija krediidi tagasimaksmiseks vajab, ning andmed seoses intressi ja muude maksete tasumisega; võimaluse korral tuleb esitada ka kõnealuste maksete üldsumma;

d) artikli 1a lõikes 2 nimetatud kuluartiklid, välja arvatud lepinguliste kohustuste rikkumisega seotud kulutused, mida ei arvestatud krediidi kulukuse aastamäära arvutamisel, kuid mis tarbija peab teatavatel asjaoludel kinni maksma, ning selgitus kõnealuste asjaolude kohta. Kui kõnealuste artiklite täpne summa on teada, tuleb see ära näidata; muul juhul tuleb kasutada arvutusmeetodit või võimalikult täpset hinnangut, kui see on võimalik.

Kui krediidi kulukuse aastamäära ei saa nimetada, antakse tarbijale kirjalikus lepingus nõuetekohast teavet. Teave peab sisaldama vähemalt artikli 6 lõike 1 teises taandes ettenähtud andmeid.

[…]”.

7 Direktiivi 87/102 artikli 6 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Olenemata artikli 2 lõike 1 punktis e sätestatud erandist, mille kohaselt krediidi- või finantseerimisasutuse ja tarbija vahel on sõlmitud leping krediidi andmiseks ettemaksena jooksvale arvele, välja arvatud krediitkaardiarved, tuleb tarbijale esitada lepingu sõlmimise ajal või enne lepingu sõlmimist järgmine teave:

– krediidilimiit, kui see on olemas,

– aastane intressimäär ja lepingu sõlmimise hetkest kohaldatavad maksud ning tingimused, mille alusel neid võib muuta,

– lepingu lõpetamise menetluskord.

Kõnealune teave kinnitatakse kirjalikult.

2. Peale selle tuleb lepingu kehtimise ajal teatada tarbijale kõigist aastases intressimääras või asjakohastes maksudes tehtud muudatustest nende muudatuste tegemise ajal. Kõnealust teavet võib esitada kontoväljavõttena või ükskõik millisel muul liikmesriikidele vastuvõetaval viisil".

8 Selle direktiivi artikkel 14 sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et krediidilepingud ei kaldu tarbija kahjuks kõrvale käesoleva direktiivi rakendamiseks võetavatest või käesolevale direktiivile vastavate siseriiklike õigusaktide sätetest.

2. Peale selle tagavad liikmesriigid, et käesoleva direktiivi rakendussätetest ei hiilita mööda lepinguid sõnastades ega eelkõige sellega, et krediidisumma jagatakse mitme lepingu vahel."

9 Nimetatud direktiivi artiklis 15 on sätestatud:

„Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel säilitada või vastu võtta rangemaid tarbijakaitsesätteid, mis vastavad nende asutamislepingutest tulenevatele kohustustele".

Direktiiv 2008/48/EÜ

10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiiv 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT L 133, lk 66), sätestab krediidiandja üldise kohustuse teha tarbijale nii enne lepingu sõlmimist kui ka krediidilepingus kättesaadavaks teatav teave, sealhulgas krediidi kulukuse aastamäär. Selle direktiivi I lisa sätestab krediidi kulukuse aastamäära ühtlustatud arvutamismeetodi.

11 Vastavalt direktiivi 2008/48 artiklitele 27 ja 29 on selle direktiivi ülevõtmise tähtajaks 12. mai 2010 – see on kuupäev, millest alates tunnistatakse kehtetuks direktiiv 87/102.

Direktiiv 93/13

12 Direktiivi 93/13 artikkel 3 näeb ette, et:

„1. Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.

2. Tingimust ei loeta kunagi eraldi kokkulepituks, kui see on eelnevalt koostatud ning

tarbija ei ole seetõttu saanud tingimust sisuliselt mõjutada, eriti eelnevalt koostatud tüüplepingute puhul.

Asjaolu, et tingimuse teatavad aspektid või üks konkreetne tingimus on eraldi kokku lepitud, ei välista käesoleva artikli kohaldamist lepingu ülejäänud osa suhtes, kui lepingu üldhinnangu põhjal selgub, et leping on ikkagi eelnevalt koostatud tüüpleping.

Kui müüja või teenuste osutaja väidab, et tüüptingimus on eraldi kokku lepitud, langeb selle tõendamiskohustus temale.

3. Lisa sisaldab soovituslikku ja mittetäielikku loetelu tingimustest, mida võib pidada ebaõiglasteks."

13 Selle direktiivi artikkel 4 sätestab:

„1. Ilma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võetakse lepingutingimuse hindamisel arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laad ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele ning kõigile teistele kõnealuse või muu lepingu tingimustele, millest see sõltub.

2. Tingimuste õiglase või ebaõiglase iseloomu hindamine ei ole seotud lepingu põhiobjekti mõiste, hinna ja tasu piisavuse ega vastutehinguna pakutavate teenuste või kaubaga, kui kõnealused tingimused on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles."

14 Nimetatud direktiivi artikkel 5 on sõnastatud järgmiselt:

„Lepingutes, mille kõik või teatavad tarbijale pakutavad tingimused esitatakse kirjalikult, peavad kõnealused tingimused olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles. Kui tingimuse tähenduse suhtes on kahtlusi, tuleb kohaldada tarbijale kõige soodsamat tõlgendust. Seda tõlgendamiseeskirja ei kohaldata artikli 7 lõikega 2 ettenähtud menetluste puhul."

15 Selle sama direktiivi artikli 6 lõike 1 kohaselt „[sätestavad] [l]iikmesriigid […], et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on oma siseriiklike õigusaktide alusel tarbijaga sõlminud, ei ole tarbijale siduvad ning leping on kõnealustel tingimustel lepinguosalistele jätkuvalt siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata nii, et see sisaldab ebaõiglasi tingimusi".

16 Direktiivi 93/13 artikkel 7 sätestab:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse

üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.

3. Võttes vajalikul määral arvesse siseriiklikke õigusakte, on võimalik lõikes 2 nimetatud õiguskaitsevahendeid kasutada eraldi või koos ühe ja sama majandusharu mitme müüja või teenuste osutaja või nende ühingute vastu, mis kasutavad või soovitavad kasutada samu või samalaadseid üldisi lepingutingimusi."

17 Direktiivi 93/13 artikli 8 kohaselt „[võivad liikmesriigid selle] direktiivi reguleerimisalas vastu võtta või säilitada asutamislepingule vastavad rangemad sätted, et tagada tarbijate kaitstuse kõrgem tase".

18 Nimetatud direktiivi lisa, mis käsitleb direktiivi artikli 3 lõikes 3 viidatud tingimusi, punkti 1 alapunktis e on mainitud, et „[t]ingimused, mille eesmärk või tagajärg on: […] e) ülemäära suure hüvitussumma nõudmine tarbijalt, kes ei täida oma kohustust".

Slovakkia õigusnormid

19 Tsiviilseadustiku artikkel 52:

„1) „Tarbijaleping" on igasugune müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahel õiguslikus vormis sõlmitud leping.

2) Tarbijalepingu tingimusi ning kõiki muid sätteid, mis reguleerivad õiguslikku suhet tarbijaga, kohaldatakse tarbija kui nõrgema lepingu poole kasuks. Nendest sätetest oma sisu või eesmärgi poolest kõrvale kalduvad lepingud või kokkulepped on kehtetud.

[...]

4) „Tarbija" on iga füüsiline isik, kes ei tegutse tarbijalepingu sõlmimiseks või selle elluviimiseks oma kutse- või muu majandustegevuse raames".

20 Selle seadustiku artikkel 53 sätestab:

„1) Tarbijaleping ei tohi sisaldada sätteid, mis tekitavad lepingupoolte õiguste ja kohustuste märkimisväärse tasakaalustamatuse tarbija kahjuks (ebaõiglane tingimus). Põhieseme täideviimise ja hinna vastavust käsitlev lepingutingimus ei ole ebaõiglane, kui see tingimus on sõnastatud täpselt, selgelt ja arusaadavalt või kui ebaõiglase tingimuse osas on eraldi kokku lepitud.

[…]

4) Ebaõiglased tingimused tarbijalepingus on eelkõige sätted, mis:

[…]

k) nõuavad tarbijalt, kes ei täida oma kohustust, sanktsioonina ülemäära suurt hüvitussummat,

[…]

5) Tarbijalepingus sisalduvad ebaõiglased tingimused on kehtetud."

21 Seaduse nr 258/2001 (tarbijakrediitide kohta) artikkel 4 sätestab selle põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsioonis:

„Tarbijakrediidileping

1) Tarbijakrediidileping tuleb sõlmida kirjalikult, vastasel korral on leping kehtetu, ning tarbija saab ühe koopia lepingust.

2) Tarbijakrediidileping peab lisaks üldistele sätetele sisaldama

[…]

j) krediidi kulukuse aastamäära ning tarbijale antud krediidiga seotud kulud, mis on arvutatud lepingu sõlmimise ajal kehtivate andmete alusel,

[...]

Kui tarbijakrediidileping ei sisalda lõikes 2 [punktis] […] j nimetatud andmeid, loetakse krediit antuks ilma intresside ja kuludeta."

22 Vahekohtumenetlust käsitleva seaduse nr 244/2002 artikkel 45 sätestab selle põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsioonis:

„1) Erinormide alusel vahekohtuotsuse täitmisele pööramiseks või täitemenetluse läbiviimiseks pädev kohus peatab täitmisele pööramise või täitemenetluse selle menetlusepoole nõudel, kelle suhtes on antud korraldus pöörata vahekohtuotsus täitmisele.

[...]

c) kui vahekohtuotsus kohustab vahekohtumenetluse ühte poolt tegema makset, mis on objektiivselt võimatu, ei ole seadusega lubatud või on vastuolus heade kommetega.

2) Vahekohtuotsuse täitmisele pööramiseks või täitemenetluse läbiviimiseks pädev kohus võib vahekohtuotsuse täitmisele pööramise või täitemenetluse peatada ka omal algatusel, kui tuvastab vahekohtumenetluses vigu lõike 1 punktide b või c mõttes."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

23 I. Korčkovská, kes on puudega isik ja saab igakuist invaliidsuspensioni summas umbes 370 eurot, sõlmis 26. veebruaril 2008 Pohotovosťiga krediidilepingu, mille üldised tingimused olid järgmised. Laenatud summa oli 20 000 Slovaki krooni (663,88 eurot) ning krediidiga seotud kulud olid 19 120 Slovaki krooni (634,67 eurot). I. Korčkovská pidi põhisumma ja kulud tasuma ühe aasta jooksul igakuiste 3 260 Slovaki krooni (108,21 eurot) suuruste maksetena. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ulatus selle krediidi kulukuse aastamäär seega kuni 95,6%-ni, kuid ei esinenud sellisena äriühingu Pohotovosť antavate laenude üldtingimustes ega sõlmitud laenulepingus.

24 Nende üldtingimuste artikli 4 kohaselt muutub kogu krediidisumma otsekohe tasumisele kuuluvaks, kui krediidivõtja on jäänud kas või osaliselt hiljaks kahe järjestikuse igakuise makse tasumisega. Lisaks sätestab nimetatud üldtingimuste artikkel 6, et sellisel juhul tuleb maksmisele kuuluvalt summalt alates võla sissenõutavaks muutumise hetkest kuni selle lõpliku tasumise päevani tasuda viivist 0,25% päevas. Selline viivis vastab 91,25%-le aastas. Samas märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus sellega seoses, et Slovaki õiguse kohaselt ei tohi tsiviilasjades viivitusintressidena ette nähtud sanktsioonid olla Euroopa Keskpanga baasintressimäärast – mis hetkel on 1% – rohkem kui 8% suurem, seega kokku 9%.

25 Nende samade üldtingimuste artikkel 17 sätestab, et krediidilepingu alusel tekkinud vaidlused lahendatakse Bratislavas asuvas Stály rozhodcovský súd'is (alaline vahekohus) või selle lepingupoole valitud pädevas siseriiklikus kohtus, kes hagi esitab. Lisaks reguleerivad üldtingimuste artikli 19 kohaselt kõiki krediidiandja ja võlgniku vahelisi suhteid äriseadustiku ja mitte tsiviilseadustiku sätted. Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et põhikohtuasjas kõne all olev leping sisaldab advokaadile antud volitust I. Korčkovská esindamiseks.

26 Kuna I. Korčkovská ei tasunud kahte järjestikust igakuist makset, siis pöördus Pohotovosť 9. oktoobril 2008 tema vastu Stály rozhodcovský súdi, kes tegi 3. novembril 2008 vahekohtuotsuse, millega mõistis I. Korčkovskált selle äriühingu kasuks välja 48 820 Slovaki krooni (1 620,53 eurot) suuruse summa, viivise summas 39 120 Slovaki krooni (1 298,55 eurot) ja kulud, mis ulatusid kuni 9928 Slovaki kroonini (329,55 eurot). See otsus sai seadusjõu 15. detsembril 2008 ja jõustus sama aasta 18. detsembril.

27 Nimetatud otsuse alusel palus kohtutäitur 9. märtsil 2009. aastal Okresný súd Stará Ľubovňa'l (Stará Ľubovňa esimese astme kohus) anda luba otsuse täitmiseks 3 467 euro suuruses summas. See kohus peatas oma 31. juuli 2009. aasta määrusega täitemenetluse osas, mis puudutab täitemenetluses hageja seadusliku esindamise kulusid, mis ulatuvad 94,61 euroni, ning viivise sissenõudmist määraga 0,25% päevas summalt 1 298,52 eurot alates 21. juulist 2008 kuni võla tasumise kuupäevani, kuna see ohustab kõlblust.

28 Pohotovosť esitas 26. augustil 2009. aastal selle määruse peale Krajský súd v Prešove'le (Prešove ringkonnakohus) määruskaebuse. Asociácia spotrebiteľských subjektov Slovenska'l (Slovakkia tarbijakaitseühing, edaspidi „Asociácia") lubati I. Korčkovská väidete toetuseks esitada märkused, milles ta teavitas seda kohust, et Pohotovosť on

Slovakkias algatanud suure hulga sundtäitmisi. Asociácia leiab niisiis, et kuna selle äriühingu poolt antava laenu üldtingimused sisaldavad ebaõiglasi tingimusi ja kujutavad endast ebaausaid kaubandustavasid, siis soovitab ta eelotsusetaotluse esitanud kohtul pöörduda ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtusse.

29 Leides, et Asociácia esitatud kaebus sisaldab asjaolusid, mida ta peab omal algatusel käsitlema, otsustas Krajský súd v Prešove menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. a) Kas andmed üldkulude kohta tarbijale protsendipunktides väljendatuna (krediidi kulukuse aastamäär) on nii olulised, et juhul, kui lepingus ei ole mainitud tarbijakrediidi kulusid, ei saa neid kulusid pidada läbipaistvaks, piisavalt lihtsaks ja arusaadavaks?

b) Kas tarbijakaitseraamistik, mis on tagatud […] direktiiviga 93/13[…], on niisugune, et tarbijakrediidilepingus võib ka kulu pidada ebaõiglaseks tingimuseks, sest see ei ole piisavalt läbipaistev ja arusaadav, kui lepingus puuduvad protsendipunktides väljendatud andmed tarbijakrediidi üldkulude kohta ja [krediidi] kulud on väljendatud ainult rahasummana, mis koosneb mitmest lisatasust, mis on osaliselt nimetatud lepingus ja osaliselt lepingu üldtingimustes?

2. a) Kas […] direktiivi 93/13[…] tuleb tõlgendada nii, et kui siseriiklik kohus teeb otsuse nõude kohta sundtäita lõplik vahekohtuotsus, mis tehti nii, et tarbijat ei olnud kohal, peab ta juhul, kui tal on otsuse tegemiseks vajalik teave õiguslike ja faktiliste asjaolude kohta, hindama omal algatusel krediidiandja

ja tarbija vahel sõlmitud krediidilepingus ette nähtud viivise ebaproportsionaalsust, kui siseriiklike menetlusnormide kohaselt on niisugune hindamine võimalik samalaadsetes menetlustes, mis põhinevad siseriiklikul õigusel?

b) Kas juhul kui tegemist on ebaproportsionaalse viivisega selle eest, kui tarbija ei täida oma kohustusi, peab siseriiklik kohus tegema sellest kõik järeldused, mis siseriikliku õiguse kohaselt niisugusest asjaolust tulenevad, et tarbija ei oleks kohustatud seda viivist tasuma?

c) Kas viivist, mille suurus on 0,25% päevas, s.o 91,25% aastas krediidi tagastamata summalt, võib pidada selle ebaproportsionaalsuse tõttu ebaõiglaseks?

3. Kas tarbijakaitseraamistik, mis tuleneb liidu õigusnormide (direktiiv 93/13[…], […] direktiiv 2008/48[…], […] millega tunnistatakse kehtetuks […] direktiiv 87/102[…]) kohaldamisest tarbijakrediidilepingute suhtes, on niisugune, et kui lepingu kohaselt on tarbijakrediidi osas tarbija kaitseks kehtestatud õigusnormide kohaldamine välistatud ja selle lepingu alusel on juba esitatud nõue sundtäita vahekohtuotsus, peatab kohus täitmise või annab korralduse täita see krediidivõtja suhtes ainult krediidi tagastamata osa ulatuses, kui siseriiklike õigusnormide kohaselt on vahekohtuotsuse niisugune hindamine võimalik ning kohtul on otsuse tegemiseks vajalik teave õiguslike ja faktiliste asjaolude kohta?”

Eelotsuse küsimused

30 Kodukorra artikli 104 lõike 3 esimene lõik näeb ette, et juhul, kui vastuse eelotsuse küsimusele võib selgelt tuletada olemasolevast kohtupraktikast, võib Euroopa Kohus igal ajal pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada asja põhistatud määrusega.

31 Eurooa Kohus leiab, et käesolevas kohtuasjas on olukord selline.

Vastuvõetavus

32 Pohotovosť väidab oma kirjalikes märkustes esiteks, et vastused teatud eelotsuse küsimustele on võimalik anda määrusega Euroopa Kohtu kodukorra artikli 104 lõike 3 alusel. Teiseks väidab ta eelkõige, et esimene ja teine küsimus ei puuduta liidu õiguse tõlgendamist ning et üldiselt ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus pidanud kinni oma kohustusest lahendada siseriiklikku õigust puudutavad küsimused enne nende esitamist Euroopa Kohtule ELTL artiklis 267 sätestatud mehhanismi alusel.

33 Sellega seoses piisab kui meenutada, et isegi kui asjaolusid arvestades on eelistatum olukord, et Euroopa Kohtule eelotsuse esitamise ajaks on kõik puhtalt siseriikliku õiguse küsimused lahendatud, on siseriiklikel kohtutel asja saatmiseks Euroopa Kohtusse kõige ulatuslikumad volitused, kui nad leiavad, et nende lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis puudutavad liidu õigusnormi tõlgendamist või selle kehtivuse hindamist ning mille kohta nad peavad seisukoha võtma (Euroopa Kohtu

22. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-188/10 ja C-189/10: Melki ja Abdeli, EKL 2010, lk I-5667, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Mis puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnastatud eelotsuse küsimusi, siis tuleb nentida, et need käsitlevad liidu õiguse tõlgendamist.

35 Järelikult tuleb nendele Krajský súd v Prešove esitatud küsimustele vastata.

Teise küsimuse punkt a

36 Oma teise küsimuse punktiga a, mida tuleb käsitleda esimesena, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas direktiivi 93/13 kohaldades peab siseriiklik kohus, kes lahendab niisuguse lõpliku vahekohtuotsuse sundtäitmisele pööramise taotlust, mis tehti tagaselja nii, et tarbijat ei olnud kohal, kui tal on otsuse tegemiseks vajalik teave õiguslike ja faktiliste asjaolude kohta, hindama omal algatusel krediidiandja ja tarbija vahel sõlmitud krediidilepingus, mille alusel määrati nimetatud otsuses sanktsioon, ette nähtud sanktsiooni ebaõiglast iseloomu, kui siseriiklike menetlusnormide kohaselt on niisugune hindamine võimalik samalaadsetes menetlustes, mis põhinevad siseriiklikul õigusel.

37 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt lähtub direktiiviga 93/13 loodud kaitsesüsteem eeldusest, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil ja omab vähem teavet, mis viib selleni, et tarbija nõustub müüja või teenuste osutaja eelnevalt väljatöötatud tüüptingimustega, ilma et tal oleks võimalik

mõjutada nende sisu (27. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-240/98–C-244/98: Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, EKL 2000, lk I-4941, punkt 25, ning 26. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-168/05: Mostaza Claro, EKL 2006, lk I-10421, punkt 25).

38 Sellisest nõrgemast positsioonist tulenevalt sätestab direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1, et ebaõiglased tingimused ei ole tarbijale siduvad. Nagu kohtupraktikast nähtub, on see imperatiivne säte, mille eesmärk on ühe lepingupoole nõrgemat seisundit arvesse võttes asendada lepingupartnerite õiguste ja kohustuste vaheline formaalne tasakaal tegeliku tasakaaluga, mis taastab nendevahelise võrdsuse (eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 36, ning 4. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-243/08: Pannon GSM, EKL 2009, lk I-4713, punkt 25).

39 Direktiiviga 93/13 ette nähtud kaitse tagamiseks on Euroopa Kohus ka korduvalt toonitanud, et sellist tarbija ning müüja või teenuste osutaja vahelist ebavõrdsust saab tasakaalustada ainult välise, lepingupooltest sõltumatu positiivse sekkumisega (eespool viidatud kohtuotsus Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores, punkt 27; eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 26, ning 6. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-40/08: Asturcom Telecomunicaciones, EKL 2009, lk I-9579, punkt 31).

40 Neid põhimõtteid silmas pidades on Euroopa Kohus leidnud, et siseriiklik kohus peab omal algatusel hindama, kas lepingutingimus on ebaõiglane (eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 32).

41 Kohtu pädevus hinnata omal algatusel seda, kas lepingutingimus on ebaõiglane, kujutab endast ühtaegu nii vahendit, mille abil saavutatakse direktiivi 93/13 artiklis 6 püstitatud eesmärk, mis on takistada, et üksiktarbija oleks seotud ebaõiglaste lepingutingimustega, kui ka vahendit, millega aidatakse kaasa selle direktiivi artiklis 7 märgitud eesmärgi saavutamisele, kuna sellisel kohtulikul hindamisel võib olla hoiatav mõju ja see võib aidata saavutada seda, et tarbijate ja müüja või teenuste osutaja vahel sõlmitud lepingutes ei kasutata enam ebaõiglasi lepingutingimusi (21. novembri

2002. aasta otsus kohtuasjas C-473/00: Cofidis, EKL 2002, lk I-10875, punkt 32, ja eespool viidatud kohtuotsus Mostaza Claro, punkt 27).

42 Seda kohtu pädevust on peetud vajalikuks selleks, et tagada tarbijale tõhus kaitse, eelkõige arvestades vaieldamatut ohtu, et tarbija ei ole teadlik oma õigustest või et tal on keeruline neid maksma panna (eespool viidatud kohtuotsused Cofidis, punkt 33, ning Mostaza Claro, punkt 28).

43 Kaitse, mida nimetatud direktiiv tarbijatele annab, hõlmab niisiis juhtumeid, kus tarbija, kes on sõlminud ebaõiglasi tingimusi sisaldava lepingu müüja või teenuste osutajaga, ei viita lepingutingimuse ebaõiglasele olemusele, kuna ta ei ole teadlik oma õigustest või kuna ta kardab neid kasutada tekkida võivate kohtukulude tõttu (eespool viidatud kohtuotsus Cofidis, punkt 34).

44 Selline kaitse on põhjendatud seda enam, et – nagu näib leidvat eelotsusetaotluse esitanud kohus oma eelotsusetaotluses – põhikohtuasjas kõne all olev krediidileping sisaldab sellele advokaadile antud volitust, kelle on valinud võlausaldaja ning kes esindab tarbijast võlgnikku, kes võib endale esindajaks valida mõne teise advokaadi üksnes juhul, kui ta maksab lepptrahvi summas kuni 15% laenusummast.

45 On selge, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ei kohusta liidu õigus siseriiklikku kohut jätma kohaldamata siseriiklikke menetlusnorme, mis annavad sellisele otsusele nagu vahekohtu oma seadusjõu, isegi siis, kui see võimaldaks heastada selle otsusega

toime pandud liidu õiguse mis tahes sätte rikkumise (eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 37).

46 Euroopa Kohtul on juba olnud võimalus täpsustada, et nii õiguse ja õigussuhete stabiilsuse kui ka korrakohase õigusemõistmise tagamiseks on oluline, et kohtulahendeid, mis on jõustunud pärast olemasolevate edasikaebevõimaluste ammendamist või selleks sätestatud tähtaegade möödumist, ei oleks enam võimalik vaidlustada (eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Samuti, kuna selles valdkonnas puuduvad liidu õiguse sätted, tuleb kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte rakendamise tingimused menetlusautonoomia põhimõttest tulenevalt sätestada liikmesriikide õiguskordades. Need tingimused ei tohi aga olla ebasoodsamad võrreldes tingimustega, mis kehtivad siseriiklikele asjaoludele (võrdväärsuse põhimõte), ega tohi olla sätestatud selliselt, et nad muudavad liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 38).

48 Mis puudutab võrdväärsuse põhimõtet, siis selle kohaselt on nõutav, et siseriiklikust õigusest tulenevad liidu õigusnormi omal algatusel kohaldamise tingimused ei oleks vähem soodsad kui sama taseme siseriiklike õigusnormide omal algatusel kohaldamise tingimused (eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Sellega seoses tuleb siiski täpsustada, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõige 1 on imperatiivne säte. Lisaks tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on see direktiiv tervikuna meede, mis on hädavajalik Euroopa Liidule antud ülesannete täitmiseks, eelkõige elukvaliteedi tõstmiseks kogu liidu territooriumil (vt

eespool viidatud kohtuotsused Mostaza Claro, punkt 37, ning Asturcom Telecomunicaciones, punkt 51).

50 Võttes arvesse direktiiviga 93/13 tarbijatele tagatud kaitse aluseks oleva avaliku huvi olemust ja olulisust, peab tõdema, et direktiivi artiklit 6 tuleb pidada võrdväärseks siseriiklike normidega, mis on siseriiklikus õiguskorras avaliku korra normide tasemel (eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 52).

51 Sellest järeldub eelkõige, et kui siseriiklik kohus, kes lahendab lõpliku vahekohtuotsuse sundtäitmise avaldust, peab siseriiklike menetlusnormide kohaselt omal algatusel hindama, kas vahekohtuklausel on siseriiklike avaliku korra sätetega vastuolus, siis peab ta omal algatusel hindama nimetatud direktiivi artiklit 6 silmas pidades ka seda, kas vahekohtuklausel on ebaõiglane, niipea kui tema käsutuses on selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Pannon GSM, punkt 32, ning Asturcom Telecomunicaciones, punkt 53).

52 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu teabe kohaselt näib, et vahekohtumenetlust reguleerivad siseriiklikud õigusnormid panevad kohtule kohustuse lõpetada vahekohtuotsuses ette nähtud kohustuse sundtäitmine, kui sellise kohustuse täitmine on seadusega keelatud või kui see on vastuolus heade kommetega. Lisaks leiab see kohus, et iga ebaõiglane tingimus tarbijalepingus on siseriikliku õiguse tähenduses heade kommetega vastuolus, sest olenemata heausksuse nõudest kutsub see esile müüja või teenuste osutaja ja tarbija vahelisest lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.

53 Samamoodi, nagu eespool viidatud kohtuotsuse Asturcom Telecomunicaciones aluseks olnud kohtuasja kontekstis, peab kohus sellises olukorras nagu põhikohtuasjas – olukord, kus vahekohtuotsust täitmisele pöörav kohus võib ka omal algatusel peatada asjaomase vahekohtuotsuse kohaldamise, kuna see otsus nõuab asjaomaselt lepingupoolelt sisuliselt võimatu ning seadusega keelatud või heade kommetega vastuolus oleva kohustuse täitmist –, ning kui tal on selleks vajalik teave õiguslike ja faktiliste asjaolude kohta, hindama täitemenetluse käigus omal algatusel seda, kas krediidiandja ja tarbija vahel sõlmitud krediidilepingus ette nähtud sanktsioon on ebaõiglane.

54 Seega tuleb teise küsimuse punktile a vastata, et direktiiv 93/13 paneb siseriiklikule kohtule, kes vaatab läbi niisuguse lõpliku vahekohtuotsuse sundtäitmisele pööramise taotlust, mis tehti tagaselja nii, et tarbijat ei olnud kohal, kohustuse, et juhul, kui nimetatud kohtul on otsuse tegemiseks vajalik teave õiguslike ja faktiliste asjaolude kohta, peab ta omal algatusel hindama krediidiandja ja tarbija vahel sõlmitud krediidilepingus ette nähtud viivise ebaproportsionaalsust, kui siseriiklike menetlusnormide kohaselt on niisugune hindamine võimalik samalaadsetes menetlustes, mis põhinevad siseriiklikul õigusel.

Teise küsimuse punktid b ja c

55 Oma teise küsimuse punktidega b ja c küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks, kas krediidilepingus sisalduva tingimuse, mis näeb juhuks, kus tarbija ei tee tagasimakseid, ette viivise, mille suurus on 0,25% krediidisummast päevas, mis on 91,25% sellest summast aastas, saab kvalifitseerida ebaõiglaseks direktiivi 93/13 artiklite 3 ja 4 tähenduses seetõttu, et see on ebaproportsionaalne, ning kui vastus sellele on

jaatav, siis teiseks, kas selle tingimuse tarbija suhtes jõustamatuks tunnistamine on selle siseriikliku kohtu ülesanne, kes leiab, et see on ebaproportsionaalne.

56 Seoses sellega tuleb märkida, et direktiivi 93/13 artikkel 3 määratleb heausksusele ning poolte õiguste ja kohustuste olulisele tasakaalustamatusele viidates vaid abstraktselt elemendid, mis muudavad ebaõiglaseks lepingutingimuse, mille osas ei ole eraldi kokku lepitud (vt selle kohta 7. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-478/99: komisjon *vs.* Rootsi, EKL 2002, lk I-4147, punkt 17, ning 1. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-237/02: Freiburger Kommunalbauten, EKL 2004, lk I-3403, punkt 19).

57 Nimetatud direktiivi artikli 3 lõige 2 sätestab, et tingimust ei loeta kunagi eraldi kokkulepituks, kui see on eelnevalt koostatud ning tarbija ei ole seetõttu saanud tingimust sisuliselt mõjutada, eriti eelnevalt koostatud tüüplepingute puhul, nagu näib see olevat põhikohtuasjas.

58 Lisa, millele direktiivi 93/13 artikli 3 lõige 3 viitab, sisaldab soovituslikku ja mittetäielikku loetelu tingimustest, mida võib pidada ebaõiglasteks, ning nende tingimuste hulgas esineb nimetatud lisa punkti 1 alapunktis e tingimus, „mille eesmärk või tagajärg on ülemäära suure hüvitussumma nõudmine tarbijalt, kes ei täida oma kohustust".

59 Seoses küsimusega, kas mõni lepingutingimus on või ei ole ebaõiglane, näeb direktiivi 93/13 artikkel 4 ette, et selle hindamisel võetakse arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laadi ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele, millest selle lepingu sõlmimine sõltub. Selles kontekstis

tuleb märkida, et hinnata tuleb ka tagajärgi, mis sellel tingimusel võivad lepingu suhtes kohaldatava õiguse raames olla – see nõuab siseriikliku õiguskorra analüüsimist (eespool viidatud kohtuotsus Freiburger Kommunalbauten, punkt 21).

60 Sellest tuleneb, et Euroopa Kohus saab talle ELTL artikliga 267 antud tõlgendamispädevuse teostamisel tõlgendada üldisi kriteeriume, mida liidu seadusandja kasutab ebaõiglase tingimuse mõiste määratlemisel. Seevastu ei saa ta teha otsust nende üldiste kriteeriumide kohaldamise kohta konkreetse tingimuse suhtes, sest selleks on vaja analüüsida käesolevale asjale omaseid asjaolusid, seda isegi siis, kui siseriiklik kohus peab kindlaks tegema, kas sellist lepingutingimust, nagu on kõne all põhikohtuasjas ning mis eelotsesetaotluse esitanud kohtu tõdetu kohaselt näeb ette ebaproportsionaalselt kõrge hüvitissumma, tuleb pidada kõigist lepingu sõlmimisest tulenevatest tagajärgedest lähtudes ebaõiglaseks (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Freiburger Kommunalbauten, punktid 22 ja 25).

61 Seega, kui see kohus jõuab järeldusele, et põhikohtuasjas kõne all olev tingimus on direktiivi 93/13 tähenduses ebaõiglane, siis tuleb meenutada, et vastavalt selle direktiivi artikli 6 lõikele 1 ei ole selline tingimus siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel tarbijale siduv ning et nimetatud kohus peab selle sama sätte alusel lisaks hindama, kas leping saab ilma võimaliku ebaõiglase tingimuseta kehtima jääda.

62 Sellises olukorras tuleb nimetatud kohtul välja selgitada kõik tagajärjed, mis siseriikliku õiguse kohaselt sellest tulenevad, veendumaks, et kõnesolev tingimus ei ole tarbijale siduv (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Asturcom Telecomunicaciones, punkt 59).

63 Eelnevat arvesse võttes tuleb teise küsimuse punktidele b ja c vastata, et asjaomasel siseriiklikul kohtul tuleb välja selgitada, kas sellist krediidilepingu tingimust, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõdetu kohaselt näeb tarbija suhtes ette ebaproportsionaalselt suures summas sanktsiooni, tuleb kõigist lepingu sõlmimisest tulenevatest tagajärgedest lähtudes pidada ebaõiglaseks direktiivi 93/13 artiklite 3 ja 4 tähenduses. Jaatava vastuse korral tuleb nimetatud kohtul seega selgitada välja kõik tagajärjed, mis siseriikliku õiguse kohaselt sellest tulenevad, veendumaks, et kõnesolev tingimus ei ole tarbijale siduv.

Esimene küsimus

64 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma esimese küsimusega sisuliselt teada, kas sellise krediidi kulukuse aastamäära, nagu on sätestatud direktiivi 87/102 artikli 4 lõike 2 punktis a, mainimine tarbijakrediidilepingus kujutab endast seda laadi lepingu puhul olulist teavet ning kas seega võib sellise teabe puudumise korral direktiivi 93/13 artikli 4 lõike 2 tähenduses leida, et selle lepingu tingimused ei ole sõnastatud lihtsal ja arusaadaval viisil, nii et see kohus peaks kaaluma, kas krediidikulusid käsitlev tingimus võib osutuda ebaõiglaseks viimati nimetatud direktiivi artikli 3 tähenduses.

65 Esiteks tuleb märkida, et võttes arvesse põhikohtuasjas kõne all oleva laenulepingu sõlmimise kuupäeva ja käesoleva määruse punktis 11 esinevaid täpsustusi, tuleb käesolevale eelotsuse küsimusele vastates lähtuda direktiivist 87/102 ja mitte direktiivist 2008/48.

66 Seoses sellega on Euroopa Kohus juba otsustanud, et direktiivi 87/102 eesmärk on tagada kõigis liikmesriikides tarbijakrediidi valdkonnas minimaalne tarbijakaitse (4. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-429/05: Rampion ja Godard, EKL 2007, lk I-8017, punkt 47, ning 23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-509/07: Scarpelli, EKL 2009, lk I-3311, punkt 25). Nimelt, nagu tuleneb selle direktiivi artiklist 15 ja põhjendusest 25, mille kohaselt ei takista nimetatud direktiiv liikmesriikidel jätta kehtima või võtta vastu rangemaid tarbijakaitsesätteid, viiakse selle direktiiviga läbi vaid siseriiklike tarbijakrediiti reguleerivate õigusnormide minimaalne ühtlustamine (eespool viidatud kohtuotsus Rampion ja Godard, punkt 18).

67 Euroopa Kohus on ka korduvalt sedastanud, et direktiiv 87/102 – nagu nähtub ka selle põhjendustest – on vastu võetud kahel eesmärgil: esiteks selleks, et tagada ühise tarbijakrediidituru loomine (põhjendused 3–5), ja teiseks selleks, et kaitsta niisugust krediiti võtvaid tarbijaid (põhjendused 6, 7 ja 9) (23. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-208/98: Berliner Kindl Brauerei, EKL 2000, lk I-1741, punkt 20, ja 4. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-264/02: Cofinoga, EKL 2004, lk I-2157, punkt 25).

68 Lähtudes tarbija kaitsest ebaõiglaste krediiditingimuste vastu ja tagamaks talle täielik teave sõlmitava lepingu edaspidise täitmise tingimustest, nõuab direktiivi 87/102 artikkel 4, et krediidiandja peab lepingu sõlmimise ajal tegema teatavaks kogu teabe, mis võib mõjutada tarbija kohustuse ulatust (eespool viidatud kohtuotsus Berliner Kindl Brauerei, punkt 21)

69 Direktiivi 87/102 artikli 4 lõiked 1 ja 2 sätestavad, et krediidileping tuleb sõlmida kirjalikult ning see peab sisaldama krediidi kulukuse aastamäära ning selle muutmise tingimusi. Selle direktiivi artikkel 1a määrab kindlaks krediidi kulukuse aastamäära arvutamismeetodid ning täpsustab oma lõike 4 punktis a, et see tuleb arvutada „lepingu sõlmimise ajal" (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Cofinoga, punkt 23).

70 Üksnes matemaatilise valemi alusel arvutatud määrana tarbija teavitamine tarbijakrediidi üldkuludest on olulise tähtsusega. Esiteks aitab see teave, mis direktiivi 87/102 artikli 3 alusel tuleb reklaamimisel esitada, kaasa turu läbipaistvusele, kuna see võimaldab tarbijal võrrelda krediidipakkumisi. Teiseks võimaldab see tarbijal hinnata oma vastutuse ulatust (eespool viidatud kohtuotsus Cofinoga, punkt 26).

71 Põhikohtuasjas käsitletavas olukorras, kus kõne all olevas krediidilepingus ei ole märgitud krediidi kulukuse aastamäära, mille väljatoomine on direktiivi 87/102 kontekstis olulise tähtsusega, võib see asjaolu olla otsustava tähtsusega siseriikliku kohtu poolt läbiviidava analüüsi raames, tegemaks kindlaks, kas laenulepingu kulusid käsitlev tingimus, milles krediidi kulukuse aastamäära ei mainita, on sõnastatud selgelt ja arusaadavalt direktiivi 93/13 artikli 4 tähenduses.

72 Juhul kui see nii ei ole, on siseriiklik kohus pädev hindama sellise tingimuse ebaõiglust direktiivi 93/13 artikli 3 tähenduses. Nimelt, isegi kui analüüs näitab, et selline tingimus kuulub nimetatud artikliga ette nähtud erandi alla, siis tuleb meenutada, et selle direktiivi artikli 4 lõikes 2 osutatud tingimused, mis kuuluvad direktiivi 93/13 reguleerimisalasse, pääsevad nende ebaõiglase iseloomu hindamisest ainult juhul, kui pädev siseriiklik kohus leiab pärast üksikjuhtumite uurimist, et need olid müüja või teenuste osutaja poolt koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles (vt 3. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-484/08: Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EKL 2010, lk I-4785, punkt 32).

73 Põhikohtuasjas võib lähtuvalt direktiivist 93/13 hinnata laenulepingu, milles ei mainita krediidi kulukuse aastamäära, tingimuse ebaõiglast iseloomu ning seoses sellega – nagu on mainitud käesoleva määruse punktis 53 – on siseriiklikul kohtul pädevus sellist tingimust omal algatusel hinnata. Sellises olukorras, nagu on ka meenutatud käesoleva määruse punktis 60, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne hinnata, kas kõigist põhikohtuasjas kõne all oleva lepingu sõlmimise tagajärgedest tulenevalt

on krediidi kulukuse aastamäära puudumine selle krediidi kulude kohta käivas tarbijakrediidilepingu tingimuses piisav selleks, et nimetatud tingimust direktiivi 93/13 artiklite 3 ja 4 tähenduses ebaõiglaseks pidada.

74 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest ilmneb sellegipoolest, et vastavalt direktiivi 87/102 ülevõtmist käsitleva seaduse nr 258/2001 artiklile 4, selle põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsioonis, peab tarbijakrediidileping sisaldama krediidi kulukuse aastamäära; selle puudumise korral loetakse krediit antuks ilma intresside ja kuludeta.

75 Niisiis peavad liikmesriigid nimetatud direktiivi artikli 14 kohaselt tagama, et krediidilepingud ei kalduks tarbija kahjuks kõrvale selle sama direktiivi rakendamiseks võetavatest või sellele direktiivile vastavate siseriiklike õigusaktide sätetest.

76 Sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas, ning ilma, et peaks hindama tingimuse, milles ei mainita krediidi kulukuse aastamäära, ebaõiglust lähtuvalt direktiivist 93/13, tuleb seega direktiivi 87/102 tõlgendada nii, et see võimaldab siseriiklikul kohtul kohaldada omal algatusel norme, millega võeti siseriiklikku õigusesse üle selle viimase direktiivi artikkel 4, ning mis sätestab, et krediidi kulukuse aastamäära puudumine tarbijakrediidilepingus toob kaasa selle, et leping loetakse sõlmituks ilma intresside ja kuludeta (vt analoogia alusel – seoses direktiivi 87/102 artikli 11 lõikega 2 – eespool viidatud kohtuotsus Rampion ja Godard, punkt 69).

77 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et sellistel asjaoludel nagu põhikohtuasjas võib niisuguse krediidi kulukuse aastamäära puudumine tarbijakrediidilepingus, mille mainimine lepingus on direktiivi 87/102 kontekstis oluline, kujutada endast otsustavat asjaolu siseriikliku kohtu poolt läbiviidava analüüsi raames, saamaks teada,

kas tarbijakrediidilepingus selle krediidi kulude kohta käiv tingimus on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles direktiivi 93/13 artikli 4 tähenduses. Juhul kui see nii ei ole, siis on selle kohtu pädevuses omal algatusel hinnata lähtuvalt kõigist lepingu sõlmimisest tulenevatest tagajärgedest, kas krediidi kulukuse aastamäära mainimata jätmine selle lepingu kulusid käsitlevas punktis võib muuta selle tingimuse ebaõiglaseks direktiivi 93/13 artiklite 3 ja 4 tähenduses. Hoolimata võimalusest hinnata nimetatud lepingut lähtudes direktiivist 93/13, tuleb direktiivi 87/102 sellegipoolest tõlgendada selliselt, et see võimaldab siseriiklikul kohtul kohaldada omal algatusel norme, millega võeti siseriiklikku õigusesse üle viimati nimetatud direktiivi artikkel 4, mis sätestab, et krediidi kulukuse aastamäära puudumine tarbijakrediidilepingus toob kaasa selle, et leping loetakse sõlmituks ilma intresside ja kuludeta.

Kolmas küsimus

78 Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas sellises olukorras nagu põhikohtuasjas ja tingimusel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et direktiivide 87/102 ja 93/13 sätteid ei ole järgitud, on tal pädevus liidu tarbijakaitset käsitlevate õigusnormide alusel peatada laenulepingus sätestatud vahekohtuklausli alusel vastu võetud lõpliku vahekohtuotsuse täitmine, või seda piirata.

79 Tuleb meenutada, et ELTL artikli 267 raames ei ole Euroopa Kohtul pädevust kohaldada konkreetses kohtuasjas liidu õigusnorme, vaid üksnes anda arvamus asutamislepingu ja liidu institutsioonide poolt vastu võetud õigusaktide tõlgendamise kohta

(6. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-291/03: MyTravel, EKL 2005, lk I-8477, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

80 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib seevastu, et Euroopa Kohus annaks talle vastuse, kas sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas – võttes arvesse Euroopa Kohtu poolt esimesele ja teisele küsimusele antud vastuseid – võib ta liidu ja siseriiklikku õigust kohaldades piirata põhikohtuasjas kõne all oleva lõpliku vahekohtuotsuse täitmist üksnes summaga, mis tarbijakrediidi alusel maksmisele kuulub.

81 Kuna sellisele küsimusele vastamine nõuab Euroopa Kohtult selle üle otsustamist, kuidas kohaldada konkreetselt käesoleva asja faktilistele asjaoludele õigusnorme, mida on tõlgendatud esimese kahe küsimuse raames, ja kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul on nimetatud küsimustele antud vastustest tulenevalt olemas põhikohtuasja kohtuasja lahendamiseks vajalikud tõlgendussuunised, siis ei ole käesolevale küsimusele vajalik vastata.

Kohtukulud

82 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

1. **Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes) paneb siseriiklikule kohtule, kes vaatab läbi niisuguse lõpliku vahekohtuotsuse sundtäitmisele pööramise taotlust, mis tehti tagaselja nii, et tarbijat ei olnud kohal, kohustuse, et juhul kui nimetatud kohtul on otsuse tegemiseks vajalik teave õiguslike ja faktiliste asjaolude kohta, peab ta omal algatusel hindama krediidiandja ja tarbija vahel sõlmitud krediidilepingus ette nähtud viivise ebaproportsionaalsust, kui siseriiklike menetlusnormide kohaselt on niisugune hindamine võimalik samalaadsetes menetlustes, mis põhinevad siseriiklikul õigusel.**

2. **Asjaomasel siseriiklikul kohtul tuleb välja selgitada, kas sellist krediidilepingu tingimust, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtu tõdetu kohaselt näeb tarbija suhtes ette ebaproportsionaalselt suures summas sanktsiooni, tuleb kõigist lepingu sõlmimisest tulenevatest tagajärgedest lähtudes pidada ebaõiglaseks direktiivi 93/13 artiklite 3 ja 4 tähenduses. Jaatava vastuse korral tuleb nimetatud kohtul selgitada välja kõik tagajärjed, mis siseriikliku õiguse kohaselt sellest tulenevad, veendumaks, et kõnesolev tingimus ei ole tarbijale siduv.**

3. **Sellistel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas, võib niisuguse krediidi kulukuse aastamäära puudumine tarbijakrediidilepingus, mille mainimine lepingus on nõukogu 22. detsembri 1986. aasta direktiivi 87/102/EMÜ (tarbijakrediiti käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiviga 98/7/EÜ, kontekstis oluline, kujutada endast**

otsustavat asjaolu siseriikliku kohtu poolt läbiviidava analüüsi raames, saamaks teada, kas tarbijakrediidilepingus selle krediidi kulude kohta käiv tingimus on koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles direktiivi 93/13 artikli 4 tähenduses. Juhul kui see nii ei ole, on selle kohtu pädevuses omal algatusel hinnata lähtuvalt kõigist lepingu sõlmimisest tulenevatest tagajärgedest, kas krediidi kulukuse aastamäära mainimata jätmine selle lepingu kulusid käsitlevas punktis võib muuta selle tingimuse ebaõiglaseks direktiivi 93/13 artiklite 3 ja 4 tähenduses. Hoolimata võimalusest hinnata nimetatud lepingut, lähtudes direktiivist 93/13, tuleb direktiivi 87/102 sellegipoolest tõlgendada selliselt, et see võimaldab siseriiklikul kohtul kohaldada omal algatusel norme, millega võeti siseriiklikku õigusesse üle selle viimase direktiivi artikkel 4, mis sätestab, et krediidi kulukuse aastamäära puudumine tarbijakrediidilepingus toob kaasa selle, et leping loetakse sõlmituks ilma intresside ja kuludeta.

Allkirjad